

Sygn. akt IV CSK 94/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa A. P., M. P., M. P. i M. P.

przeciwko D. P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 sierpnia 2020 r., sygn. akt I AGa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od pozwanego na rzecz powodów koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w L. zasądził od pozwanego D. P. na rzecz powodów A. P., M. P., M. P. i M. P. kwotę 260.637,37 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu kar umownych oraz odszkodowania za nienależyte wykonanie przez pozwanego umowy o roboty budowlane, a także z tytułu zwrotu wydatków powodów na media, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Po rozpoznaniu apelacji pozwanego, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z

dnia 11 października 2016 r. zmienił częściowo wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że obniżył zasądzoną należność do kwoty 126.188,50 zł. z ustawowymi odsetkami, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo oraz apelację pozwanego w pozostałej części. Po rozpoznaniu skargi kasacyjnej pozwanego, wyrokiem z dnia 6 lutego 2018 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w części zmieniającej wyrok Sądu Okręgowego i oddalającą apelację pozwanego co do kwoty 97.355,46 zł oraz przekazał w tym zakresie sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) Po ponownym rozpoznaniu sprawy, a ściślej zasadności roszczenia powodów w zakresie kwoty 97 355,46 zł., objętej wyrokiem Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2020 r., zmienił częściowo wyrok Sądu Okręgowego i obniżył zasądzoną kwotę do kwoty 113.578,08 zł z ustawowymi odsetkami, oddalając apelację pozwanego w pozostałym zakresie. Pozwany wniósł od tego wyroku skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

W ocenie skarżącego, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące tego, czy ciężar dowodu co do wykazania odpowiedzialności za szkodę w rozumieniu art. 471 k.c. przechodzi na wierzyciela w przypadku pozbawienia dłużnika możliwości wejścia na teren budowy, a tym samym wykazania przez niego braku winy oraz pozbawienia dłużnika możliwości zabezpieczenia rzeczy. Kolejne zagadnienia prawne dotyczą następujących kwestii: a/. czy wymagalność roszczenia w zakresie naprawienia szkody określonej w art. 471 k.c. w postaci kosztów pośrednich robocizny za wymianę wadliwego przedmiotu powstaje w dacie wykonania tej wymiany, w przypadku, gdy wierzyciel uniemożliwił dłużnikowi usunięcie wad oraz b/. czy zakwalifikowanie przez biegłego uszkodzenia rzeczy o charakterze wyłącznie estetycznym jako wady, pomimo że według Polskich Norm wadami nie są, obliguje sąd do zastosowania art. 286 k.p.c.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Sposób sformułowania zagadnień oraz ich uzasadnienie, sprowadzające się do zakwestionowania stanowiska Sądu Apelacyjnego w odniesieniu do wskazanych problemów, nie spełniają przytoczonych wyżej wymagań, powszechnie aprobowanych w orzecznictwie i nauce prawa. Trzeba też podnieść, że zgodnie z art. 398²⁰ zd. 2 k.p.c., nie można oprzeć skargi kasacyjnej od orzeczenia wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy na podstawach sprzecznych z wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd

Najwyższy. W poprzednim orzeczeniu wydanym w niniejszej sprawie (wyrok z dnia 6 lutego 2018 r., IV CSK 83/17, niepubl.), Sąd Najwyższy nie podzielił sformułowanego przez pozwanego zarzutu naruszenia art. 471 k.c. przez uznanie, że pojęcie kosztów usunięcia wad jest równoznaczne z pojęciem naprawienia szkody. Wyjaśnił, że szkodą w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. jest nie tylko poniesiony już przez poszkodowanego wydatek związany z usunięciem wad, ale jej źródłem jest także fakt wybudowania obiektu budowlanego z wadami. Poszkodowany nie musi zatem samodzielnie, z własnych środków pokrywać straty, ma jedynie obowiązek zapobiegania zwiększaniu rozmiarów szkody i może konstruować roszczenie odszkodowawcze jako odpowiadające kwocie wydatków koniecznych do usunięcia stwierdzonych wad obiektu. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego, wydanego w następstwie przekazania sprawy przez Sąd Najwyższy do ponownego rozpoznania, wynika, że do powstania spornych uszkodzeń stolarki okiennej i drzwiowej doszło podczas czyszczenia jej z zabrudzeń w postaci piasku, tynku i zaprawy, powstałych w wyniku braku odpowiedniego zabezpieczenia okien i drzwi przez pozwanego wykonawcę podczas realizacji robot budowlanych. Nie było możliwości bezśladowego ich usunięcia, co stanowiło podstawę przyjęcia przez Sąd Apelacyjny, że pozwany zobowiązany jest ponieść konsekwencje całej szkody powstałej z tego tytułu. Przedstawione przez skarżącego zagadnienia dotyczące znaczenia pozbawienia wykonawcy możliwości wejścia na teren budowy i zabezpieczenia rzeczy lub usunięcia wad w kontekście ciężaru dowodu i określenia daty wymagalności roszczenia wynikającego z art. 471 k.c., pozostają zatem w oderwaniu nie tylko od ocen prawnych Sądu Apelacyjnego, ale także od ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia i wiążących Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i jako takie nie mogą mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej pozwanego. Ostatnie przedstawione we wniosku zagadnienie, dotyczące obowiązku zastosowania art. 286 k.p.c. w kontekście zakwalifikowania przez biegłego uszkodzenia rzeczy jako wady, zostało sformułowane w sposób kazuistyczny i nie ma charakteru abstrakcyjnego problemu prawnego w wyżej opisanym rozumieniu. W poprzednim wyroku

wydanym w tej sprawie Sąd Najwyższy wyjaśnił skutki prawne i procesowe dokonania przez inwestora wyboru pomiędzy uprawnieniami z tytułu rękojmi za wady obiektu a roszczeniem odszkodowawczym na zasadach ogólnych. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, jeśli inwestor wybrał reżim rękojmi musi wykazać istnienie wady, natomiast w przypadku wyboru reżimu odpowiedzialności kontraktowej przewidzianej w art. 471 k.c. spoczywa na nim obowiązek udowodnienia faktu nienależytego wykonania zobowiązania przez wykonawcę, rodzaju i zakresu szkody oraz istnienia normalnego związku przyczynowego między nienależytym wykonaniem zobowiązania, a szkodą (por. wyrok z dnia 6 lutego 2018 r., IV CSK 83/17, nie publ.). W niniejszej sprawie rozpoznaniu podlegało żądanie powodów o zasądzenie na ich rzecz odszkodowania na podstawie art. 471 k.c.. Opinia biegłego sądowego A. D., w oparciu o którą określono zakres szkody i wysokość odszkodowania, podlegała wielokrotnemu uzupełnieniu na wnioski stron w toku postępowania, w tym ustnie na rozprawie (por. k.1301-1302, 1315-11317, 1480-1491, 1563-1564, 1885, 1921-1922, 1964-1965), co prowadzi do wniosku, że przedstawione zagadnienie pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Skarżący wskazał także, że skarga jest, w jego ocenie, oczywiście uzasadniona. Podniósł, że Sąd Apelacyjny nie wskazał podstawy faktycznej wyroku, a więc zakresu przedmiotowego stolarki okiennej i drzwiowej, która jest dotknięta wadami, poprzestając jedynie na wskazaniu liczby wadliwych okien, co nie pozwala Sądowi Najwyższemu na kontrolę kasacyjną wyroku i skutkuje oczywistym naruszeniem przepisów art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 286 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., art. 375 k.p.c. w zw. z art. 373 i 374 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 listopada 2019 r.). W ocenie pozwanego, oczywiste jest także naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 361 § 2 k.c. oraz art. 363 § 1 i 2 k.c. polegające na ustaleniu zakresu szkody w oderwaniu od zakresu uszkodzonych elementów oraz cen z daty wyrokowania. Oczywista zasadność skargi wiąże się także z naruszeniem art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i art. 363 § 2 k.c. co do daty wymagalności odsetek.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 nakładało na skarżącego powinność

wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy pozwanego o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Nie ma podstaw, aby przyjąć, że zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie wadliwe ze względu na rażące naruszenie wskazanych przepisów postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (w poprzednim brzmieniu) w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej (por. wyroki: z dnia 24 stycznia 2008 r., I CSK 347/07, niepubl., z dnia 27 marca 2008 r., III CSK 315/07, niepubl., z dnia 21 lutego 2008 r. III CSK 264/07, nie publ.). Skarżący nie wykazał tego rodzaju uchybień. Mając na względzie przedstawione wyżej rozważania co do zagadnienia prawnego na tle art. 286 k.p.c., nie można także zgodzić się z tezą skarżącego, że oczywista zasadność skargi wynika z rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 286 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. Argumentacja skarżącego dotycząca naruszenia przez ten Sąd art. 373, 374 i 375 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 listopada 2019 r.)

w związku z nieprzeprowadzeniem rozprawy apelacyjnej pomija regulację zawartą w art. 15zzs³ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. poz. 1842 z późn. zm.). Nie wykazał także skarżący ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia ze względu na rażące naruszenie wskazanych przepisów prawa materialnego tj. art. 361 § 2 k.c. oraz art. 363 § 1 i 2 k.c.. Wbrew twierdzeniu skarżącego, z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że podstawą ustalenia wysokości należnego powodowi odszkodowania uczynił Sąd Apelacyjny ceny z daty wyrokowania, co jednak prowadziło do ustalenia kwoty wyższej (91.087,88 zł) niż kwestionowana apelacją pozwanego kwota 84.745,04 zł zasądzona przez Sąd Okręgowy z tego tytułu w oparciu o ceny z daty wcześniejszej. Wobec powyższego, brak także podstaw pod przyjęcia, że zaskarżone orzeczenie jest ewidentnie wadliwe ze względu na rażące naruszenie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i art. 363 § 2 k.c. co do daty wymagalności odsetek (por. wyrok Sąd Najwyższego z 22 listopada 2012 r., II CSK 736/11, niepubl.).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz powodów, którzy wnieśli w terminie odpowiedź na skargę kasacyjną, orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 i art. 99 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U z 2018 r., poz. 265).

ke